

«Η Εκκλησία κατά τη δικτατορία 1967-1974»

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Η εφημερίδα «Χριστιανική», σε συνεργασία με τις εκδόσεις «Επίκεντρο», με αφορμή τη συμπλήρωση εφέτος των 50 χρόνων από την επιβολή της δικτατορίας της 21ης Απριλίου 1967 διοργανώνει ανοικτή εκδήλωση με θέμα **«Η Εκκλησία στα χρόνια της δικτατορίας 1967-1974»** στο πλαίσιο της οποίας θα γίνει η παρουσίαση του βιβλίου του Χαράλαμπου Μ. Ανδρεόπουλου, θεολόγου καθηγητή, Δρος Εκκλησιαστικής Ιστορίας του ΑΠΘ «Η Εκκλησία κατά τη δικτατορία 1967-1974. Ιστορική και νομοκανονική προσέγγιση» που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Επίκεντρο» (σειρά «Ιστορία και Κοινωνία»).

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί την **1η Δεκεμβρίου 2017**, ημέρα Παρασκευή και ώρα **6.30 μ.μ.** στο **βιβλιοπωλείο «Εν Πλω»**, Χαριλάου Τρικούπη 6-10

(Εμπορικό κέντρο Atrium), στην Αθήνα.

Για το βιβλίο θα μιλήσουν οι:

- Γεώργιος Ιατρού, δικηγόρος, Δρ. Εκκλησιαστικού Δικαίου Νομικής ΕΚΠΑ
- Μανώλης Μηλιαράκης, επίτιμος Πρόεδρος της «Χριστιανικής Δημοκρατίας»
- Ανδρέας Αργυρόπουλος, θεολόγος καθηγητής, Μ.Θ., Δ/ντής Γυμνασίου και ο συγγραφέας.

Θ' ακολουθήσουν ελεύθερες παρεμβάσεις και διάλογος.

Προλογίζει την εκδήλωση και συντονίζει τη συζήτηση ο Πρόεδρος της «Χριστιανικής Δημοκρατίας», δικηγόρος Γιάννης Ζερβός.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Λίγα λόγια για το βιβλίο (σημείωμα του εκδοτικού οίκου):

«Σε μια από τις πλέον σκοτεινές και δυσερμήνευτες περιόδους της σύγχρονης εκκλησιαστικής ιστορίας αναφέρεται το παρόν βιβλίο που έρχεται να ρίξει φώς στις σχέσεις της διοικούσας Εκκλησίας και της Πολιτείας της περιόδου 1967 – 1974, όπως αυτές διαμορφώθηκαν υπό το κράτος της εγκαθιδρυθείσας την 21η Απριλίου 1967 επτάχρονης δικτατορίας. Με ενδελεχή έρευνα πηγών και βιβλιογραφίας ο Χάρης Ανδρεόπουλος πραγματεύεται το πρόβλημα, εξετάζοντας και αναλύοντας ζητήματα της εν λόγω περιόδου που αφορούσαν την νομοκανονική αυτοσυνειδησία της Εκκλησίας και τον βαθύ τραυματισμό της (σήμερα συνταγματικά κατοχυρωμένης) αυτοδιοικήσεώς της από σωρεία παρεμβάσεων της δικτατορίας στα εσωτερικά της, που αποσκοπούσαν στον έλεγχο της εκκλησιαστικής διοικήσεως ώστε να υπηρετηθούν οι ιδεολογικές σκοπιμότητες του καθεστώτος.

Προσεγγίζοντας το όλο ζήτημα επί τη βάσει ιστορικών και νομοκανονικών κριτηρίων, ο συγγραφέας αναδεικνύει, αξιολογεί και ερμηνεύει τις ποικίλες διαστάσεις και προεκτάσεις που είχε η προβληματική αυτή σχέση στη διοίκηση και στη ζωή της ελλαδικής Εκκλησίας καθ' όλη τη διάρκεια της Επταετίας και σε αμφότερες τις φάσεις της, ήτοι τόσο επί Γ. Παπαδοπούλου (και αρχιεπισκοπείας Ιερωνύμου Κοτσώνη, Μάϊος 1967- Δεκέμβριος 1973) όσο και επί Δ. Ιωαννίδη (και αρχιεπισκοπείας Σεραφείμ Τίκα, Ιανουάριος 1974 – Ιούλιος 1974).

Ως ιδιαίτερης σημασίας ζητήματα αντιμετωπίζονται το θέμα της διαταραχθείσας κατά το διάστημα της πρώτης φάσης της δικτατορίας (1967 – 1973) νομοκανονικής σχέσης της ελλαδικής Εκκλησίας με το Οικουμενικό Πατριαρχείο και το θέμα των δώδεκα εκπτώτων – «ιερωνυμικών» λεγομένων – Μητροπολιτών που δημιουργήθηκε στη δεύτερη φάση της δικτατορίας (Νοέμβριος 1973 – Ιούλιος 1974).

Στο βιβλίο παρουσιάζονται, επίσης, και αναλύονται οι πολιτικές με τις οποίες στα πρώτα κρίσιμα χρόνια της μεταπολίτευσης, επί πρωθυπουργίας Κων/νου Καραμανλή (1974 – 1980), αντιμετωπίσθηκε και εξομαλύνθηκε η κρίση στην Εκκλησία, αλλά και θεμελιώθηκε ο εκδημοκρατισμός της με σειρά συνταγματικών διατάξεων και νομοθετημάτων που ρύθμισαν θετικά τόσο την εσωτερική της λειτουργία, όσο και τις σχέσεις της με την Πολιτεία. Μία σημαντική μελέτη που

βοηθά στην εξέταση, κατανόηση και ανάδειξη των αιτίων και των διαδικασιών μέσω των οποίων η Εκκλησία της Ελλάδος επηρεάσθηκε, συμμετείχε, έδρασε και επέδρασε στις πολιτικές εξελίξεις υπό το κράτος της επτάχρονης δικτατορίας 1967-1974.

(Από την αναφορά στο οπισθόφυλλο και στην ιστοσελίδα των Εκδόσεων Επίκεντρο)

* Ο Χαράλαμπος Ανδρεόπουλος γεννήθηκε και ζει με την οικογένειά του στη Λάρισα. Υπηρετεί στη Β/θμια εκπαίδευση ως θεολόγος καθηγητής. Είναι διδάκτωρ Εκκλησιαστικής Ιστορίας του Α.Π.Θ. και μέλος της Εταιρείας Εκκλησιαστικού και Κανονικού Δικαίου. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζονται στη μελέτη θεμάτων της σύγχρονης πολιτικής και εκκλησιαστικής ιστοριογραφίας. Αρθρογραφεί στην «Ελευθερία» Λαρίσης, στο «Amen.gr » και στο προσωπικό του ιστολόγιο.

BIBΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

• «Εως σήμερα, έχουν γραφεί πολλά και από πολλούς για όψεις και ζητήματα της περιόδου αυτής. Το πρώτον όμως επιχειρείται με την παρούσα διατριβή η συνολική και συστηματική περιγραφή και αποτίμηση της περιόδου αυτής. Η άρτια και λεπτολόγος συγκέντρωση του υλικού, η αναλυτική εκδίπλωσή του, η παρουσίαση όλων των έως σήμερα εξενεχθεισών απόψεων επιμέρους ζητημάτων και η κριτική θεώρησή τους, με οξυδέρκεια και ευθυκρισία, αποτελούν ένα εγχείρημα το οποίο απαιτεί μεγάλη επιμέλεια, άριστη γνώση του πλήθους των πηγών και της βιβλιογραφίας, εδραία επιστημονική κατάρτιση και αντικειμενική κρίση. Τα προαπαιτούμενα αυτά πληροί η συγγραφή του κ. Ανδρεόπουλου έτσι, ώστε η μετά χείρας διατριβή όχι μόνο να αποτελεί ένα έργο-σταθμό για την εκκλησιαστική ιστορία, αλλά και εφελκυστικό για περαιτέρω αναζητήσεις σε συναφείς κλάδους, όπως το εκκλησιαστικό δίκαιο ή/και η πολιτική ιστορία του τόπου μας» (Ιωάννης Μ. Κονιδάρης, Ομ. Καθηγητής Εκκλησιαστικού Δικαίου Νομικής ΕΚΠΑ, στον Πρόλογο του βιβλίου).

• «Τό βιβλίο αυτό άπευθύνεται πέρα από τόν νομικό, τόν ιστορικό, τόν θεολόγο, τόν κληρικό, τόν έρευνητή καί τόν κάθε είδικῶς (καί ὄχι μόνο) ένδιαφερόμενο περί τά θέματα αὐτά, έξάπαντος καί έξόχως στόν νεοέλληνα καί δή τόν ὀρθόδοξο χριστιανό, πού θέλει νά ἐγκύψει στά δύσκολα καί σκανδαλώδη αὐτά προβλήματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ἱστορίας χωρίς φόβο καί πάθος, μέ ὠριμότητα καί πνευματική νηφαλιότητα, προκειμένου νά πατήσῃ πιό γερά στά πόδια τῆς πίστεώς του, μακριά ἀπό φανατισμούς, μονομέρειες καί ἡμιμάθειες ἢ ὠραιοποιήσεις τῆς πραγματικότητας. Ἡ παράθεση καί ἀνάλυση τῶν πηγῶν εἶναι τῷ ὄντι ἐξονυχιστική. Κεῖνο πού ἔχει ἐπίσης ἰδιαίτερο ένδιαφέρον εἶναι, πέρα ἀπό τόν βασικό ιστορικό κορμό τοῦ πονήματος, ἡ πλούσια παράθεση σχολίων καί ὑποσημειώσεων, οἱ ὁποῖες ἀποκαλύπτουν τήν καθημερινότητα καί τά «πάθη» τῶν ἐκκλησιαστικῶν καί πολιτικῶν προσωπικοτήτων πού ἐξετάζονται στή

συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Έτσι η ιστορική ανάλυση φωτίζεται και πλουτίζεται με τὰ χρώματα τῶν ἀληθινῶν «παθῶν», λαθῶν καί προθέσεων πού χαρακτηρίζουν τούς πρωταγωνιστές τῶν γεγονότων. Τά παρασκήνια, οἱ προφορικές μαρτυρίες καί τὰ ἐκκλησιαστικά «κουτσομπολιά» γαρνίρουν εὐχάριστα καί οὐσιαστικά τήν προσπάθεια κάλυψης τῆς πληρότητας τῆς ιστορικῆς ἔκθεσης» (Κώστας Νούσης, φιλόλογος – θεολόγος (Μ.Θ.), στο περιοδικό ΘΕΟΛΟΓΙΑ, τομ. 88, τχ. 2/2017 και στην πύλη εκκλησιαστικῶν ειδήσεων Amen.gr).

- «Η ενδιαφέρουσα, εστιασμένη στην εποχή της δικτατορίας, μελέτη του Χαράλαμπου Ανδρεόπουλου προσφέρει τη δυνατότητα στον αναγνώστη να προβληματιστεί για μια από τις πλέον σκοτεινές και δυσερμήνευτες περιόδους της σύγχρονης εκκλησιαστικής ιστορίας. Με τη βαθύτατη γνώση των γεγονότων της οχληρῆς εκείνης περιόδου, των περίπλοκων διοικητικῶν ζητημάτων και της εν γένει εκκλησιαστικῆς πραγματικότητας, ο συγγραφέας αποκαλύπτει αναλυτικά μια σωρεία αποκάλυπτων παρεμβάσεων του δικτατορικού καθεστώτος στα εσωτερικά της Εκκλησίας που αποσκοπούσαν στον έλεγχο της και κατά συνέπεια στην πρόσβαση στη μεγάλη κοινωνική επιρροή της, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για την προώθηση των ιδεολογικῶν σκοπιμοτήτων της απεχθούς δικτατορίας. Μέσα από μια απολύτως τεκμηριωμένη μελέτη, ο συγγραφέας ερευνά και διατυπώνει τους προβληματισμούς και τα συμπεράσματά του που σχετίζονται με τη φυσιογνωμία της σύγχρονης Εκκλησίας, αναδεικνύοντας την παθογένεια αλλά και την υποκριτική και καιροσκοπική μεταβολή των πεποιθήσεων ιερωμένων και λαϊκῶν ανάλογα με τη συγκυρία» (Ξενοφών Μπρουντζάκης, δημοσιογράφος – συγγραφέας, εφημερίδα “Το Ποντίκι”).

- «Ο Χαράλαμπος Ανδρεόπουλος, θεολόγος καθηγητής, μας παρουσιάζει μια εξαιρετικά παραστατική εικόνα των γεγονότων που ταλάνισαν την Εκκλησία την εποχή της δικτατορίας αλλά και αργότερα, καθώς μια σειρά από ζητήματα που προέκυψαν αυτή την περίοδο θα ξαναβγούν στην επιφάνεια δημιουργώντας ξανά επικίνδυνες τριβές στα χρόνια του Αρχιεπισκόπου Χριστόδουλου. Είναι φανερό ότι τον συγγραφέα βασάνισαν επί μακρόν θέματα που σχετίζονται με τη φυσιογνωμία της σύγχρονης Εκκλησίας και την καιροσκοπική μεταβολή των πεποιθήσεων ιερωμένων και λαϊκῶν ανάλογα με τη συγκυρία. Όλα αυτά παρουσιάζονται τεκμηριωμένα με άπειρες σημειώσεις, παραπομπές, κανονισμούς του εκκλησιαστικού δικαίου και ιστορικές αναφορές από ένα πλήθος πηγών που καθιστούν τη μελέτη του πραγματικά πρωτοποριακή» (Απόστολος Σπυράκης, καθηγητής – συγγραφέας, ιστοσελίδα βιβλίου και τέχνης Diastixo.gr).

*** Αξίζει να σημειωθεί ότι το βιβλίο συγκαταλέχθηκε από την τρέχουσα ακαδημαϊκή χρονιά (2017-2018) στην κατηγορία των επιστημονικῶν συγγραμμάτων (υπηρεσία διαχείρισης συγγραμμάτων «ΕΥΔΟΞΟΣ») ως εγχειρίδιο διδασκαλίας σε ΑΕΙ (στην Ανωτάτη Εκκλησιαστική Ακαδημία Αθηνών / Τμήμα Ιερατικῶν Σπουδῶν, ανάμεσα στα επιλεγόμενα**

**συγγράμματα για το μάθημα του 4ου - εαρινού - εξαμήνου
“Εκκλησιαστική Ιστορία της Ελλάδος”).**